

Når samleveren dør – historier fra hverdagen

(Om følgerne af papirløst samliv uden omtanke)

Som advokater hører vi gang på gang: "ja, vi ved godt, at vi bør gifte os, men vi vil altså ikke gøre det lige nu. Vi har travlt, og vi har ikke råd til en dyr fest, og skal vi giftes, så skal det være festligt".

Men – der er grund til at advare. Ingen bør leve papirløst uden i hvert fald at kende konsekvenserne. Og når vi spørger ugifte samlevende om, hvad der sker, hvis den ene dør i morgen, ved de det typisk ikke. Næsten ingen kan forklare, hvordan længstlevende ville være stillet. Hvis den ene samlever dør, er det ikke blot menneskeligt men ofte også en økonomisk katastrofe for den efterladte.

Det er faktisk muligt at indgå ægteskab uden større omkostninger. Gå eventuelt på rådhuset i al hemmelighed. Er man til kirkebryllup, kan man få en kirkelig velsignelse og holde en kæmpe gallafest senere.

Vores råd er at adskille de fine fornemmelser og principper fra juraen. Ellers kan det gå galt. Det handler det følgende om. Og det er ikke noget, der er opfundet til lejligheden. Det er taget ud af den danske hverdag.

Et meget typisk eksempel på, hvordan det kan gå

Søren og Gitte bliver forelskede. De flytter sammen og køber et hus i fællesskab. Søren er ingeniør og ansat i et stort firma. Han har en årsløn på 450.000 kr. Gitte er pædagogmedhjælper og tjener 190.000 kr. Banken, hvor de får et boliglån, fortæller dem, at de skal "sikre sig" og får dem til hver især at tegne en krydslivsforsikring i et forsikringsselskab på 200.000 kr. Forsikringen tegnes lidt for Søren og Gittes skyld men også for at sikre bankens tilgodehavende.

De hæfter nemlig solidarisk for den fælles gæld til kreditforening og bank. Det betyder, at banken kan kræve det fulde beløb hos hver af dem, hvis betalingsaftalen ikke overholdes.

Søren og Gitte får en datter Emma. Bedsteforældrene synes, at Søren og Gitte skal gifte sig, men det vil de ikke. Det er gammeldags. Det binder os for meget. Det skal først være, når vi bliver noget ældre. Det skal først være en gang, når vi har råd til at holde stort kirkebryllup. Argumenterne kan være mange.

En standardfloskel er næsten, at gift er ikke noget, man bliver. Det er noget, man tager.

Søren dør

Kort efter Emmas to års fødselsdag kører Søren galt i sin bil og bliver dræbt. Gitte tror, hun er sikret. Det fik hun fornemmelsen af, da de tegnede krydslivsforsikringen efter råd fra banken. Men hvad er virkeligheden?

Kun Emma arver

Skifteretten udnævner en bobestyrer til at behandle dødsboet. Boet, som man kalder alle Søren's efterladte ejendele, omfatter Søren's halvdel af huset, hans bil og hans andel – ca. halvdelen – af møblerne, hans bankkonti og tre små bankaktier. Alt dette skal Emma arve. Da hun er mindreårig, skal det hele omsættes i rede penge og indsættes i forvaltningsafdelingen i banken, indtil Emma bliver 18 år. Boafgiften er 15% af det beløb, som ligger ud over det faste bofradrag.

Gitte skal købe Søren's ejendele af Emma

Gitte skal fortsætte med at betale udgifterne på huset. Hun hæfter jo for gælden, og hun skal nu også betale leje for at bo i dødsboets halve hus. Hun vil gerne beholde hus og bil, men så skal hun købe disse aktiver af boet. Selv Søren's møbler og personlige effekter skal hun betale for at beholde.

Hun forsøger at få huset til en lav pris, men bobestyreren forklarer hende, at salg kun kan ske til handelsværdien, fordi Emma jo er mindreårig. En skifteværge udpeges til at varetage Emmas interesser. Skifteværgeren skal bl. a. sikre, at der betales fuld pris. Huset og indboet skal vurderes til handelspris.

En livsforsikring på 300.000 kr., som Søren via sin arbejdsgiver har tegnet i PFA Pension, skal betales til den nærmeste begunstigede. Det er en ugift samlevende, hvis de har boet sammen i mere end to år på samme folkeregisteradresse, og hvis forsikringen er tegnet efter 1. januar 2008. Ellers tilfalder den Emma.

Forsikringsbeløbet på 200.000 kr. fra forsikringsselskabet får Gitte dog udbetalt. Denne forsikring er tegnet af Gitte på Søren's liv – krydsliv – og er derfor uden afgiftspligt. Dette beløb er ikke stort nok til, at Gitte kan købe det halve hus og bilen og få råd til at betale terminsydelsel til kreditforening og bank. Hun må sælge huset.

Hvis Søren havde oprettet testamente til fordel for Gitte

- Ville Gitte kunne få råd til at overtage Søren's halve hus, bil og indbo

- ville livsforsikringen i PFA Pension alligevel tilfalde Emma, medmindre Søren havde meldt til forsikringsselskabet, at Gitte skulle være begunstiget. En sådan begunstigelse vil som udgangspunkt holde.
- ikke kun Emma, men også Gitte, skal betale boafgift til statskassen. Af hus, bil, indbo m.v. skal der betales 15% udover bofradraget. Af livsforsikringssummen i PFA Pension skal de hver aflevere 15% af.
- kun krydslivsforsikringen kan Gitte beholde uden at dele med Emma og uden at betale afgift til staten.

Hvis de havde giftet sig som forældrene anbefalede

- Ville Gitte få en væsentlig større del af boet, dels som boslod, hvis der var formuefællesskab, dels som arvelod, og hun ville altid have krav på at få de første 710.000 kr. (2014-tal) af boet
- ville Gitte have haft mulighed for at sidde i uskiftet bo med Emma, hvis der var formuefællesskab
- ville hele livsforsikringen i PFA Pension blive udbetalt til Gitte
- skulle Gitte hverken betale boafgift af arven eller livsforsikringen i PFA Pension
- ville hun et begrænset beløb, eller intet, skulle bindes i forvaltningsafdeling.
- ville hun have fået tre måneders løn fra Søren's arbejdsgiver i henhold til funktionærlovens regler.

Ingen arveret mellem ugifte samboende

Der er altså ingen arveret mellem ugifte samboende, heller ikke efter to eller flere års samliv. Desværre er det vores erfaring, at det er der en hel del mennesker der tror.

Et testamente giver kun adgang til at dele med et eller flere børn. Testamentet dækker ikke livsforsikringer. Det er nødvendigt at kontakte forsikringsselskabet for at få en påtegning på policen, hvis samleveren skal have andel heri.

Kun ægtefællen, ikke samleveren, kan slippe for at betale boafgift til statskassen.

Der er grund til at overveje dette. Papirløse har brug for papirer – og de fleste for at gifte sig. Hvert år oplever vi at sidde sammen med flere papirløse, der bitterligt fortryder, at de ventede. For længe.

Fem punkter til overvejelse

Tag en beslutning. Få overblik, eventuelt sammen med Forum Advokater. Og gør så noget ved det – for mange har i tidens løb udskudt det for længe. Overvej dette:

- Kender du konsekvenserne – hvad sker der hvis en af jer dør før beregnet? Hvad vil det sige at leve "papirløst" Er I dækket godt nok ind? Kan det gøres bedre?
- Beslut om I fortsat vil leve papirløst
- Opret testamente
- Hvis I gifter jer, så kombiner det eventuelt med en ægtepagt
- Tegn forsikring og lav en samejekontrakt.

Hjælp med at udbrede kendskabet til dette

Der er over 300.000 ugifte par uden testamente og uden orden i forsikringsforholdene. Langt de fleste papirløse har ikke anmeldt samlivet både til ATP og til deres forsikringsselskaber. Mange tror fejlagtigt, at de efter to eller fem års samliv arver hinanden. Hjælp med at udrydde disse misforståelser. Hvis en papirløs dør "før tid" er det i sig selv alvorligt – men hvis det samtidig betyder et totalt sammenbrud i økonomien, kan det være katastrofalt.

Med en smule omtanke og interesse kan man undgå de værste problemer.

Vil du vide mere?

Læs mere på vores hjemmeside www.forumadvokater.dk